

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук,
доцента кафедри образотворчого мистецтва Житомирського державного
університету імені Івана Франка Колесник Наталії Євгенівни
на дисертацію Брянцева Олександра Анатолійовича
«Підготовка майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії
в професійній діяльності», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність обраної теми. Сучасний розвиток українського суспільства супроводжується значними змінами в соціально-економічній, політичній, культурній та освітній сферах, що сприяли переосмисленню ролі дизайну як важливої діяльності. Завдяки естетичним, екологічним і технічним аспектам, а також орієнтації на людські потреби, дизайн гармонізує життя особистості. Складність і багатогранність дизайну як соціального явища вимагають нових підходів до підготовки фахівців, здатних вирішувати складні завдання у предметній, побутовій, культурній та екологічній сферах. Це потребує зміщення акцентів у підготовці дизайнерів на розвиток мислення, що впливає на ефективність їхньої діяльності та професійне зростання.

Відтак дисертаційне дослідження Брянцева Олександра Анатолійовича як узагальнення набутого досвіду з модернізації підготовки майбутніх дизайнерів, має безумовно науково-практичну цінність, є актуальним та перспективним.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і результатів. Високий ступінь обґрунтованості та достовірності результатів дослідження О. А. Брянцева забезпечується: адекватною й оптимальною дослідницькою методологією, системним аналізом теоретичного матеріалу; комплексним застосуванням емпіричних і теоретичних, кількісних і якісних методів; достатньою джерельною базою, що нараховує 669 вітчизняних і зарубіжних джерел; а також можливістю впровадження педагогічного досвіду в нових умовах зі здобувачами інших закладів вищої освіти, про що свідчать 6 довідок про впровадження.

Структура роботи відзначається логічною продуманістю, збалансованістю складових частин і підпорядкована реалізації основних завдань дослідження.

Робота складається з трьох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Відтак у першому розділі *“Теоретичні основи підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності”* – автором здійснено аналіз наукових підходів до розуміння сутності

формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії, за результатом чого констатовано, що *«підготовка майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності»* є процесом підвищення конкурентоздатності особи, набуття нею високого рівня поінформованості, обізнаності, готовності приймати рішення та здійснювати творчу діяльність в сфері дизайну через набуття професійних здібностей і особистісних якостей використання паперу як основного матеріалу в професійній діяльності.

Автором здійснено аналіз сучасного досвіду підготовки майбутніх дизайнерів у науково-теоретичних дослідженнях та навчально-методичних виданнях вчених, як українських, так і закордонних і порівняно з сучасним станом паперової інженерії на ринку праці. Автор зазначає що попри значний науковий доробок українських вчених у сфері дизайн-освіти, існує загальна нестача комплексних досліджень, що розглядають папір як ключовий матеріал у професійній діяльності дизайнера, а наявні дослідження залишаються фрагментарними та зосереджуються на окремих техніках або напрямках.

Окремо можна зазначити здійснений ґрунтовний аналіз мистецького доробку провідних митців у напрямі паперової інженерії, що допомогло визначити сутність та компонентну структуру професійної компетентності, яка формується як із м'яких так і з твердих навичок. Визначено, що структура професійної компетентності майбутніх дизайнерів є складним утворенням, що включає взаємодію загальних, наукових, професійних і творчих компетентностей. Паперова інженерія є важливою складовою підготовки майбутніх дизайнерів, оскільки сприяє розвитку графічних, інженерних і конструкторських навичок, формує сукупність досвіду та характеристик, які дають змогу особі ефективно виконувати професійні завдання. Синергія з різними напрямками дизайну, додатково впливає на формування професійної готовності дизайнера, усуває дублювання та непорозуміння фактів і понять, надає змогу раціональніше організувати освітній процес, сприяє активізації та поглибленню знань.

У другому розділі *“Педагогічне моделювання процесу формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії”* автором здійснено огляд підходів у моделях мистецької (дизайн) освіти для якісного вирішення питання базового ядра, яке було представлено як авторське бачення ітеративного навчання, навколо якого була побудована структурно-функціональна модель формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії.

Автором переосмислено фундаментальну основу паперової інженерії у формуванні професійної готовності майбутніх дизайнерів яку він чітко

структурував, враховуючи сучасні тенденції, які поліпшують реалізацію навчального процесу, що розширює зміст та покращує взаємодію зі здобувачами. Здійснено опис інтеграції запропонованого змістового наповнення з дібраними формами, методами та засобами організації освітнього процесу. Визначено критерії, показники і рівні для діагностування досліджуваної готовності майбутніх дизайнерів. Модель надає змогу керувати процесом формування професійної готовності та сприяє прогнозуванню шляхів подальшого її розвитку та корекції.

У третьому розділі дисертаційної роботи автор розкрив загальні питання організації педагогічного експерименту, який здійснювався протягом 2021-2024 років на базі кафедри дизайну Запорізького національного університету та інших закладах вищої освіти, проведення експерименту в яких відображено наявними довідками про впровадження.

В роботі представлено аналіз результатів експериментального дослідження, обґрунтування методів, що увійшли до діагностичного комплексу, розкрито зміст та особливості реалізації його етапів: констатувального, формувального та контрольного. Отримані результати та висновки дисертації є достовірними, базуються на глибокому аналізі теоретичних джерел, експерименті та об'єктивних даних, отриманих у процесі дослідження. Автор використовує сучасні підходи до оцінки результатів експерименту, що дозволяє підтвердити ефективність запропонованої структурно-функціональної моделі.

У загальних висновках викладено основні результати дисертаційного дослідження.

3. Наукова новизна результатів дослідження

Виконана робота збагачує новими знаннями як на теоретичному, так і на прикладному рівнях професійної підготовки майбутніх дизайнерів. Поміж найсуттєвіших отриманих наукових результатів слід зазначити такі: *по-перше*, розроблено, обґрунтовано й експериментально перевірено науково-методичні засади з підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії: визначено сутність та структурні компоненти професійної готовності майбутніх дизайнерів; укладено зміст та обґрунтовано його інтеграцію з формами, методами та засобами у процесі професійної підготовки майбутніх дизайнерів; спроектовано та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії, яка інтегрує концептуалізоване ітеративне навчання.

По друге, удосконалено на теоретико-методологічному та методичному рівнях зміст паперової інженерії для формування професійної готовності майбутнього дизайнера; форми, методи та засоби підготовки

майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії; критерії, показники та рівні її сформованості.

По-третє, уточнено понятійний апарат дослідження професійної підготовки майбутніх дизайнерів та з урахуванням ряду дотичних понять.

Четверте, удосконалено навчально-методичні засади підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії на підставі впровадження засобів навчання, як педагогічних, так і спеціалізованих для управління процесом підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності.

4. Значущість результатів дослідження для науки й практики та можливі шляхи їх використання

Значення одержаних результатів для педагогічної науки визначається тим, що наукові здобутки автора складають методологічну основу для подальших наукових досліджень перспектив розвитку вітчизняної університетської освіти у контексті наближення до європейських стандартів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці і впровадженні в процес професійної підготовки майбутніх дизайнерів структурно-функціональної моделі формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії, яка інтегрує концептуалізоване авторське бачення ітеративного навчання; навчально-методичного забезпечення (навчальний посібник «Паперова інженерія», та електронні навчально-методичні комплекси освітніх компонентів «Паперова інженерія», «Дизайн об'ємних і рухомих книг», «Дизайн тари та упаковки»). Теоретичні положення, авторські науково-методичні розробки та висновки дослідження можна вважати основою для подальшого вдосконалення професійної підготовки майбутніх дизайнерів у системі вищої освіти.

Результати дослідження, рекомендації та пропозиції, сформульовані автором на підставі проведеного в роботі аналізу можуть бути використані в освітньому процесі фахівців галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 022 Дизайн під час розробки освітніх програм, навчальних планів, навчальних програм і навчально-методичних комплексів.

5. Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

Результати дослідження Брянцева Олександра Анатолійовича належним чином відображені в наукових публікаціях автора. Відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, автор дисертації опублікував основні положення своєї роботи в низці статей у фахових наукових виданнях України та закордонних журналах. Основні наукові положення й результати дослідження О. А. Брянцева опубліковано в 22 публікаціях, з них 5 – у наукових фахових виданнях із педагогіки, 3 – у міжнародних періодичних виданнях, з яких 1 – в іноземному науковому періодичному виданні, що реферується міжнародною науковою базою Scopus; 12 – у матеріалах наукових

конференцій, 4 публікації додатково відображають наукові результати дисертації та 14 свідоцтв про реєстрації авторського права.

Основні положення та результати дисертації були оприлюднені на 8 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації та автореферату

Дисертаційна робота є змістовно повноцінною, логічно структурованою, завершеною науковою працею. Усі поставлені завдання виконані в повному обсязі. Дисертація та автореферат написані грамотно й оформлені згідно з чинними вимогами. Стиль викладу матеріалу, основних наукових положень, висновків і рекомендацій доступний для сприйняття. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

7. Зауваження щодо змісту дисертації

У цілому, позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, слід відмітити ряд дискусійних положень і зауважень до змісту роботи:

1. У (п. 1.3) розглядаються зв'язки паперової інженерії у міждисциплінарному контексті професійної підготовки майбутнього дизайнера, вважаємо, що робота набула б більшої значущості, якби було приділено увагу зокрема суб'єктності студента, наприклад через побудову індивідуальних траєкторій навчання в межах дисциплін, що формують їх професійну готовність.

2. Автором за першим розділом спочатку окреслюється структура та сутність професійної готовності в теоретичному аспекті (п. 1.2), а вже потім він звертається до викладу інформації, щодо сучасного стану дослідження (п. 1.3.). Доцільним було б за результатами аналізу сучасного стану визначати сутність і структуру.

3. В авторській структурно-функціональній моделі чітко не простежуються етапи формування загальнонаукових умінь у майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки, адже саме вони висвітлюють загальнонаукові механізми професійного розвитку студентів, засвоєння ними змісту вищої професійної освіти.

4. Формулювання окремих речень, які гальмують динаміку сприйняття викладених у них думок. Слід уникати занадто довгих речень та складних синтаксичних конструкцій, нехарактерних для наукового стилю викладення матеріалу.

5. Деякі розділи дисертації мають непропорційний обсяг. Варто розглянути можливість їхнього скорочення або перенесення частини матеріалу до додатків для забезпечення збалансованої структури.

8. Загальний висновок

Зазначені зауваження та побажання суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження. Вважаємо, що дисертація на тему

«Підготовка майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності», є завершеною самостійною науковою роботою, яка містить нові науково обґрунтовані результати в галузі професійної освіти й за актуальністю, змістом, обсягом, науковою новизною, обґрунтованістю наукових положень, достовірністю і практичним значенням відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами), а її автор, Брянцев Олександр Анатолійович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри образотворчого
мистецтва та дизайну Житомирського
державного університету імені Івана Франка

Наталія КОЛЕСНИК

Підпис Н.Є. Колесник засвідчую:

В.о.ректора Житомирського
державного університету імені Івана Франка,
кандидат біологічних наук, доцент

Наталія КОРНІЙЧУК